

EL DEBAT DINS L'INDEPENDENTISME

Introducció: un debat pendent

Jordi Muñoz

Discurs dels líders independentistes al vestíbul del Parlament de Catalunya, encapçalat per l'ex president de la Generalitat, Carles Puigdemont, després de la proclamació de la República del 27 d'octubre de 2017. Il·lustració: Marc Torices

A Catalunya hi ha molts debats pendents. Probablement els anys d'acceleració històrica que vivim i hem viscut ens han fet més difícil la reflexió reposada, la perspectiva i l'intercanvi tranquil d'idees. L'actualitat gira molt ràpid, i la sobreexposició mediàtica que patim, convenientment amplificada per les xarxes socials, sovint ens fa estar més pendents de la darrera batalleta anecdòtica que no pas dels debats de fons. I, tanmateix, la concatenació de polèmiques efímeres, declaracions i contra-declaracions pot ser perfectament un camí que no vaja enlloc. Podríem estar donant voltes a la sínia sense saber com sortir-ne. Per això és important mirar d'escapar d'aquesta teranyina de l'actualitat i el curt termini. Cal trobar espais per agafar aire, aixecar la mirada i plantejar de manera explícita els debats de fons, sense por a la discrepància.

Entre els debats de fons que hi ha pendents segurament n'hi ha un que té la seva importància: és el debat estratègic intern al moviment independentista. És un debat parcial, que només té sentit en el context més general dels debats col·lectius que hi ha d'haver a la societat catalana entre tots els actors i sectors. Però és un debat rellevant, tanmateix. I amb una gran influència sobre la dinàmica general de la política catalana, no cal dir-ho.

I segurament aquest és un debat especialment afectat pel soroll. De fet, és un debat que queda sovint soterrat en implícits. Segurament, perquè dins del moviment independentista no hi ha només debat estratègic, sinó que hi ha també debat ideològic -com és natural- i molt, molt de partidisme. La diversitat ideològica del sobiranisme és, evidentment, un factor de divisió interna important. Dins l'independentisme hi conviuen visions del món

molt distants entre elles, sovint contraposades. I això té un reflex en tots els debats, com és lògic. Però dins del sobiranisme també hi ha, com passa sempre, una forta competició entre grups i partits per l'hegemonia interna, electoral i institucional. La lluita per l'hegemonia es lliura, com sol passar, en les trinxeres partidistes. Ningú no s'hauria d'escandalitzar: forma part intrínseca del pluralisme democràtic.

La intensitat de la competició interpartidista sovint tapa els debats estratègics, i per això resulta difícil saber exactament què pensa cadascú

Ara bé, en el context actual la intensitat de la competició interpartidista sovint tapa els debats estratègics. I per això resulta difícil saber exactament què pensa cadascú, i què proposen els diversos actors. Aquest és el primer objectiu d'aquest dossier: mirar de desenterrar els debats, treure'ls a la superfície, fer-los explícits i intel·ligibles. Saber de què estem parlant. No amb la pretensió naïf de solucionar res, ni de construir un nou consens. Que ningú hi veja un intent de construir una diagnosi unitària: en aquest dossier només pretenem posar a disposició dels lectors el debat de fons dins de l'independentisme en uns termes que tothom pugui entendre, estalviant-nos la contaminació acústica de la quotidianitat. Aspirem a despullar els arguments dels elements conjunturals i tàctics, i a abandonar els implícits i sobreentesos amb què normalment es discuteix avui a casa nostra i també a dins del sobiranisme.

El segon objectiu del dossier, vinculat al primer, és mirar de pujar el nivell de rigor i exigència en el debat. Anar més enllà de l'ocurrència, de l'efectisme retòric i la xerrameca. I això requereix, entre d'altres coses, una mica de temps i espai, i això és el que aquest dossier vol oferir als autors i autores, i als lectors i lectores. Però sobretot demana una disposició analítica a construir arguments rigorosos, lliures de fal·làcies, trampes argumentals, arguments *ad hominem* i altres recursos malauradament massa habituals en el debat públic quotidià. D'alguna manera, es tracta de fugir del maniqueisme dels traïdors contra hiperventilats i de la sospita permanent, perquè és un esquema que empobreix el debat i l'encadena al prejudici i l'esquematisme binari.

Es tracta de fugir del maniqueisme dels traïdors contra hiperventilats i de la sospita permanent

Per tal d'acostar-nos a aquests objectius, hem demanat col·laboracions a una llista llarga i diversa de persones que creiem que tenen coses a dir en aquest debat. Els hem demanat articles reposats i analítics, i els hem ofert el temps i l'espai per poder-los fer. En la selecció de col·laboradores hi ha una voluntat explícita de buscar la màxima diversitat de veus. Tot i que no es pot llegir la llista en termes de quotes ni de pes relatiu de cada sector o espai (no

tindria sentit), sí que hi ha un intent de cobrir, raonablement, tota la diversitat interna del sobiranisme. Diversitat també generacional i de gènere, per suposat.

Aquestes llistes sempre podrien ser més llargues, és clar. En tot cas, en la que hem confeccionat el criteri principal han estat les ganes i la capacitat de fer aquest exercici més analític, amb una mica més de perspectiva i rigor. Creiem que totes les persones que hi participen tenen aquesta disposició, pensin el que pensin.

Concretament, hem demanat que participin en el dossier a en Francesc Marc Álvaro, en Xavier Antich, na Sara Bailac, na Laia Balcells, en Xavier Godàs, en Jordi Graupera, na Marina Llansana, en Pere Martí, n'Albert Noguera, en Roger Palà, na Marta Pascal, en Lluís Pérez, en Marc Sanjaume, na Mireia Vehí i na Maria Vila.

En fer-los l'encàrrec els hi hem plantejat, també, una sèrie de preguntes que poden ajudar a estructurar el debat. Tot i que tenen llibertat per ignorar-les totalment o parcialment, hem volgut plantejar les preguntes com una eina per disciplinar el debat i afavorir que les diferents contribucions dialoguessin les unes amb les altres. Més concretament, els hem demanat (1) per què Catalunya no va aconseguir la independència el 2017; (2) què creuen que li manca a l'independentisme per assolir el seu objectiu; (3) com creu que s'hauria d'articular la diversitat ideològica i organitzativa interna de l'independentisme; i (4) quina creuen que hauria de ser la prioritat estratègica de l'independentisme després de les properes eleccions al Parlament. Hem plantejat, en definitiva, una diagnosi del que ha passat i d'on som, però també plantejaments de present i futur immediat.

Esperem, en tot cas, que el dossier sigui un esperó per al debat i que aquest exercici que fem aquí es pugui replicar, en els termes que convinguin, en més espais i moments. Perquè no hauríem de perdre la capacitat d'enraonar.

Jordi Muñoz

Jordi Muñoz és politòleg i analista. Actualment, és investigador i professor del Departament de Ciència Política a la Universitat de Barcelona (UB), on imparteix les assignatures de comportament polític i mètodes quantitius. Durant la seva carrera s'ha especialitzat en política comparada. Recentment ha publicat el llibre *Principi de realitat: una proposta per a l'endemà del Procés* (L'Avenç, 2020), un assaig polític en el qual reflexiona sobre què ha passat a Catalunya i per què, i planteja hipòtesis sobre solucions i possibles camins de futur.